

Hobbs B., Aubry M., Thuillier D. – Режим доступу : centrim.mis.brighton.ac.uk/events/irnop-2007/papers-1/Hobbs%20et%20al.pdf/at_download/file

12. Hansen M. Introducing T-shaped managers: knowledge management's next generation / Hansen M., Otinger B. // Harvard Business Review, Boston. – 2001. – Vol. 79. – № 3. – P. 107–116.

13. Эйзенхардт К. Стратегия как свод простых правил / К. Эйзенхардт, Д. Сулл ; [пер. с англ.] // Передовые подходы к стратегии бизнеса. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – С. 104–132.

14. Эллиот Т. Интегрированные бизнес-системы. Экспресс-курс / Т. Эллиот, Д. Герберт; [пер. с англ.]. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2005. – 272 с.

15. Такер Р.Б. Инновации как формула роста. Новое будущее ведущих компаний / Такер Роберт Б.; пер. с англ. – М.: Олимп-Бизнес, 2006. – 224 с.

16. Blindenbach-Driessen F. Innovation in project-based firms: The context dependency of success factors / Blindenbach-Driessen F., van den Ende J. // Research Policy. – 2006. – Vol. 35. – No. 4. – P. 545–561.

18. Клейнер Г.Б. Системно-интеграционная теория предприятия. и эволюционный подход [Электронный ресурс] : доклад на VI Международном Симпозиуме по эволюционной экономике, 23-24 сентября 2005 г. / Клейнер Г.Б. – Режим доступу : www.e-phes.ru/archive/klei2005.pdf

19. Сенге П. Пятая дисциплина: искусство и практика самообучающейся организации / Сенге П. ; [пер. с англ.]. – М. : «Олимп-Бизнес», 1999. – 408 с.

20. Krasnoslobodtsev V. Applied TRIZ in High-Tech Industry [Электронный ресурс] / Krasnoslobodtsev V., Langevin R. – Режим доступу : www.triz-journal.com/archives/2006/08/2006-08.pdf.

21. Еремина М. Все для человека [Электронный ресурс] / Еремина М. – Режим доступу : www.forbesrussia.ru/karera/ofisnaya-zhizn/47724-vse-dlya-cheloveka.

Надійшла 12.08.2010

УДК 330

Г. В. СКИБА

Хмельницький національний університет

МЕХАНІЗМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

Стаття присвячується аналізу інноваційної діяльності в Україні. Основна увага зосереджена на державній підтримці інноваційної діяльності. Запропоновано застосування фінансово-кредитних та податкових важелів.

The article deals with the analysis of investment activity in Ukraine. The attention is concentrated on the state support of innovative activity. The application of financial credit and tax regulation has been proposed.

Ключові слова: інноваційна діяльність, іноземні інвестиції, державна політика інноваційного розвитку.

В сучасних умовах жорсткої конкуренції на міжнародному рівні за технологічне лідерство перевагу отримують ті країни, економіка яких все більше базується на інноваціях та пов'язаних з ними нових технологіях. Тому на сучасному етапі розвитку, одним із пріоритетних завдань для вітчизняних підприємств є впровадження інновацій. Під впливом науково-технічного прогресу здійснюються глибинні зміни в структурі інновацій, що позначається на часі їх виникнення, методах реалізації й впровадження, а також в інтенсивності та якості змін, які вони створюють. Серед факторів, що мають найбільший вплив на рівень розвитку інноваційної діяльності, відносяться: наукові кадри, фінансування інноваційної діяльності, матеріально-технічна база, стан та умови інноваційної діяльності на підприємствах, ринок ліцензійної та сертифікованої продукції тощо.

Інноваційна діяльність в Україні тривалий час розвивалась на засадах планових централізованих методів управління. Сьогодні майбутній шлях розвитку України виглядає як дилема: або вдасться створити конкурентоспроможну, високотехнологічну економіку, яка за рядом пріоритетних напрямків знайде своє достойне місце на світових ринках, або втрата цієї перспективи буде неминучою і входження України до розвинених країн світу стане неможливим. Тому перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління. Адже активний розвиток інноваційної діяльності можливий лише за активної державної підтримки.

Аналіз останніх досліджень. Проблемні аспекти державної підтримки інноваційної діяльності досліджувалися такими вченими, як Л.Л. Антонюк, С. Боррас, Г.А. Краюхин, Б. Лундвалл, Б. Санто, Б. Твісс, Н.А. Фролова, І.М. Школа, Й. Шумпетер, М. Хучек. Значний внесок у розробку теорії інновацій, їхнього впливу на економічну ситуацію зробили І. Ансофф, В.П. Баранчєєв, С.Г. Панченко, А.І. Панжар, П.Г. Перерва, Є.В. Редзюк, Е.О. Уткін та інші вчені.

Основний матеріал дослідження. Державна політика розвинутих країн світу в інноваційно-інвестиційній сфері включає методи прямого й непрямого стимулювання. Прямі методи державної

підтримки бувають переважно двох форм: адміністративно-відомчої і програмно-цільової. Перша форма полягає у прямому дотаційному фінансуванні на підставі чинного законодавства. Наприклад, у США ухвалено закон про розвиток малих інноваційних фірм, який передбачав розширення дотацій малим підприємствам на дослідницькі проекти.

Друга форма прямої державної підтримки інноваційної діяльності передбачає використання цільових програм. За цільовими програмами розвиваються контрактні і субпідрядні системи, технопаркові структури, венчурне підприємництво тощо.

Непрямі методи спрямовані на створення сприятливого інноваційного клімату і стимулювання новаторства. До таких методів, передусім, належать податкові та кредитні пільги, страхування інноваційних ризиків.

Наприклад, у Франції різноманітні пільги передбачено для акціонерних товариств. Зокрема, в перші два роки їх повністю звільнено від оподаткування, за третій рік оподаткуванню підлягає лише 25% доходу, у четвертий – 50, у п'ятий – 75% і, тільки починаючи з шостого року, оподатковують усі 100% доходу.

Преваги непрямого державного податкового регулювання інноваційної активності полягають в об'єктивності критеріїв надання державної підтримки – здійснення відповідних видів робіт і запровадження у виробництво технологічних інновацій.

Дієвими засобами державної фінансової політики стимулювання інноваційного бізнесу в зарубіжних країнах є реалізація державних цільових кредитних програм (ДКЦП), гарантування позик, надання субсидій та дотацій на цілі науково-технічного розвитку тощо. В Англії діє система конкурсної державної допомоги для найважливіших інвестиційних проектів вартістю не менше 0,5 млн фунтів стерлінгів. Можна навести чимало прикладів підтримки ДКЦП урядами багатьох інших країн.

Ефективною формою фінансової допомоги інноваційному бізнесу в розвинутих країнах є гарантування державою позик. Зокрема, адміністрація малого бізнесу (АМБ) США 90% усієї фінансової допомоги надає у формі гарантованих позик (гарантія – до 90% суми позики, однак не більше 500 тис. дол.). Середній розмір гарантованих позик становить 175 тис. дол., а термін – близько восьми років (з фінансуванням капітального будівництва – до 20 років).

Механізм забезпечення інноваційної діяльності є складною системою взаємопов'язаних структур, що займаються виробництвом і комерційним впровадженням наукових знань і технологій у межах національних кордонів, а також комплексу інститутів правового, фінансового та соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси, мають міцне національне коріння, традиції, політичні та культурні особливості. Провідним аспектом у даному відношенні є дослідження ефективності державного регулювання економікою, здатність уряду підтримувати кращі компанії, які уособлюють інвестиційну привабливість внутрішньої економіки, управляти ефективним розміщенням бізнесових структур та оптимальним використанням ресурсів.

З позиції визначення ролі держави у становленні інноваційної системи, механізм забезпечення процесу створення та поширення інновацій має три обов'язкових складові: систему державної підтримки фундаментальних і прикладних досліджень; різноманітні форми та джерела фінансування; непряме стимулювання та підтримку досліджень, інноваційного підприємництва.

Інноваційна діяльність у державі є одним із головних напрямів розширення та збільшення капітальних інвестицій, впровадження нових технологій на підприємствах на основі науково-технічного прогресу, що зумовлює регулювання розвитку економіки, істотне підвищення її ефективності. Сьогодні економічні умови спонукають докорінно переглянути технологічні, технічні, інноваційні та фінансові ресурси, систему оподаткування та процеси монополізації. Перед українськими підприємствами постають питання відтворення основних фондів та виробничих потужностей (рис. 1).

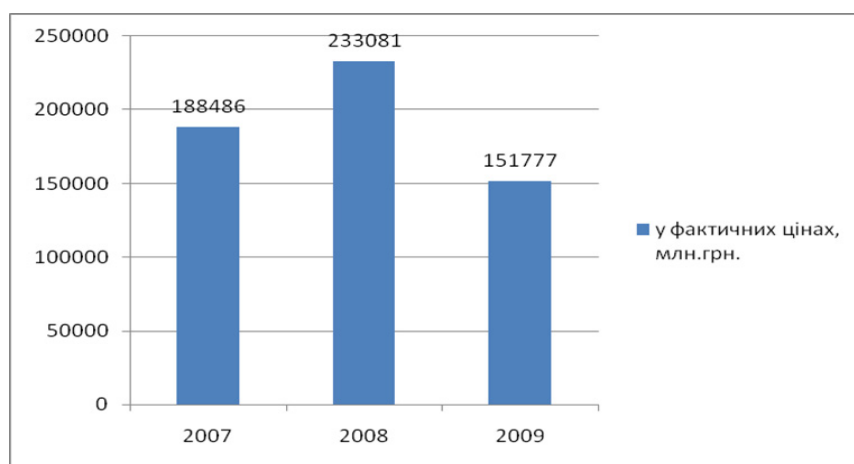

Рис. 1. Інвестиції в основний капітал за 2007-2009 рр.

Кількість інвестицій в основний капітал за 2009 рік зменшилась порівняно з 2008 роком на 81304 млн грн. Причинами цього є економічні фактори – світова криза, обмеженість фінансових ресурсів підприємств у зв'язку з черговим підвищенням вартості проміжного споживання (енергозатрат, рівня заробітної плати), а також дія ефекту високої порівняльної бази. Однак обсяги прибутків, які отримують деякі види економічної діяльності, не дозволяють їм в повній мірі задовольняти власні потреби в інвестиційних ресурсах. Крім того, сфера інформатизації, дослідження і розробки отримують мінімальні кошти.

Упродовж останніх років інноваційна активність вітчизняних промислових підприємств значно знизилася і спостерігається стійка тенденція подальшого спаду. Протягом 2007–2009 років кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, зменшилася, а їх частка в загальній кількості промислових підприємств скоротилася з 11,5 до 10,7% (табл. 1).

Таблиця 1

Показники інноваційної діяльності промислових підприємств України у 2007–2009 рр.

Показники	2007	2008	2009
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	10,8	10,7
Впроваджено нових технологічних процесів, од.	1419	1647	1893
у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	634	680	753
Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань, од.	2526	2446	2685
з них нові види техніки	881	758	641
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	6,7	5,9	4,8

Аналізуючи стан інноваційної діяльності, а також обсяги й загальні тенденції її фінансування (табл. 2), можна зробити висновок про його нераціональну структуру за сучасних умов ринкових відносин у країні.

Таблиця 2

Джерела фінансування технологічних інновацій

	У фактичних цінах, млн грн.				% до загального обсягу		
		2007	2008	2009		2007	2008
Загальна сума витрат	10850,9	11994,2	7949,9	100%			
У тому числі за рахунок коштів							
власних	7999,6	7264,0	5169,4	73,7	60,6	65,0	
державного бюджету	144,8	336,9	127,0	1,3	2,8	1,7	
іноземних інвесторів	321,8	115,4	1512,9	2,9	0,9	19,0	
інші джерела	2384,7	4277,9	1140,6	22,1	35,7	14,3	

Розглядаючи загальну суму витрат, які використовувалися для фінансування технологічних інновацій, ми спостерігали тенденцію до їх зменшення. В основному організації використовували власні кошти для фінансування технологій. Так, у 2009 році витрати становили 5169,4 млн грн, і цей показник є меншим порівняно з 2008 роком на 2094,6 млн грн і на 2830,2 млн грн у порівнянні з 2007 роком. Найчастіше власні фінансові кошти підприємства використовують для фінансування невеликих за обсягами робіт інноваційних проектів чи програм (наприклад, впровадження системи стандартів якості, модернізація деяких видів устаткування, модифікація продукції тощо). Проте режим самофінансування підприємствами інноваційних проектів внаслідок обмеженості вільних коштів гальмує перетікання капіталів у високоефективні сфери виробництва, стримує реструктуризацію промисловості на користь високотехнологічних виробництв, перешкоджає підвищенню конкурентоспроможності інноваційних підприємств.

В теперішніх умовах слід прагнути до залучення іноземних джерел фінансування інноваційної діяльності, зокрема прямих іноземних інвестицій, міжнародної науково-технічної допомоги, міжнародних і національних наукових та венчурних фондів.

Стабільність і ефективність державної підтримки інноваційної активності в Україні в довгостроковому періоді можна забезпечити лише за виконання низки умов, основними з яких є:

- забезпечення зростання ВВП, обсягу виробництва, прибутку та рентабельності його галузей;
- зміцнення самостійності підприємств щодо вирішення проблеми інноваційного розвитку, зростання частки їх власних коштів, спрямованих на впровадження інновацій у виробництво;
- зниження частки бюджетних коштів у фінансуванні інноваційної діяльності за загальної тенденції збільшення бюджетних асигнувань на науку та інноваційну діяльність;
- збільшення обсягу банківського та небанківського кредитування інноваційної діяльності;

- розширення масштабів впровадження інноваційних досягнень шляхом зменшення податкового тиску на підприємства тощо.

В сучасних економічних умовах об'єктивна обмеженість бюджетних ресурсів не дає змоги очікувати від держави вагомого збільшення фінансування науки. Тому сьогодні для України залишаються актуальними питання використання державою непрямих методів стимулювання інноваційної активності підприємницького сектору.

Висновки. Модель інноваційного розвитку національної економіки є визначальним чинником прогресу суспільства та підвищення добробуту його членів. Цим зумовлена потреба державної підтримки інноваційної сфери як джерела економічного зростання і відродження національної культури, освіти та науки. Цілеспрямована політика держави у забезпеченні використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки дає змогу повніше задовольняти соціальні, економічні, культурні та інші потреби суспільства.

Аналіз економічної ситуації, що сформувалась в Україні під час переходу до ринкової системи господарювання, а також досвід зарубіжних країн щодо державного регулювання інновацій дає змогу виробити певну стратегію формування моделі інноваційного розвитку нашої держави шляхом застосування фінансово-кредитних та податкових важелів. Успішний перехід економіки на шлях інноваційного розвитку потребує, передусім, посилення регулюючої ролі держави в цьому процесі. Сьогодні для України позитивний досвід економічно розвинутих країн у підтримці інноваційного розвитку повинен стати серйозним надбанням.

Література

1. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : закон України : [прийнято ВР 16 січня 2003 року № 433-IV] // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 13.
2. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід : [монографія / за ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової]. – Суми : Університетська книга, 2008. – 1050 с.
3. Космидайло, І.В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення / І.В. Космидайло // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2. – С. 20-27.
4. Ледян Т.О. Напрями вдосконалення системи управління інноваційною діяльністю промислових підприємств на державному рівні / Т.О. Ледян // Інвестиції : практика та досвід. – 2007. – № 23. – С. 10-12.
5. Лапечук П. Підтримка інноваційної діяльності. Досвід економічно розвинутих держав та України [Електронний ресурс] / Лапечук П. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua>

Надійшла 10.08.2010

УДК 330.341.1: 658.518.3

Л. П. ТЕЛЯЧА

Хмельницький національний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

В статті розглянуто методологічні підходи до побудови інформаційних систем автоматизації управління інноваційними проектами як основи конкурентоспроможності інноваційного підприємства в умовах ведення міжнародного бізнесу. Розглянуто новітні системи проектування та аналізу даних за інноваційними процесами.

The article reviews the methodological approaches to building automation management systems innovative projects as the basis for the competitiveness of innovative enterprises in international business. Considered innovative system design and analysis of innovation processes.

Ключові слова: автоматизована система управління, інноваційний проект, конкурентоспроможність, інформаційні системи, проектування та аналіз даних.

Постановка проблеми. Тенденції світової економічної і соціальної динаміки наочно підтверджують, що властивістю сучасного глобального розширеного відтворення є фактор науки та похідний від неї інноваційний фактор. Органічна присутність зазначених факторів є апріорною для економічного розвитку, що підтверджується ступенем розвитку ряду країн, в яких економічна динаміка має інноваційний характер.

Зростання наукоємності економічної динаміки призводить до появи інноваційного науково-технічного розвитку економіки, або так званого інноваційного типу економічної динаміки. Для інноваційного типу економічного розвитку характерною є ендогенна і постійна присутність фактору науки в відтворювальних процесах. Інноваційний тип розвитку передбачає використання інтелектуального багатства і характеризується високим рівнем розвитку освітнього сектору та секторів фундаментальної і, особливо,